

פ ר ר ט ו ק ו ל מ ט ; 112
סיסיבת ועדת הכנסת, שהתקיימה ביום ג',
ו' בתמוז תשל"א (29.6.71) בשעה 8.30

חברי הועדה:

נ כ ח ו:

- י . י ש ע י ה ו - ש ר ע נ י - י ו ר
- נ . א ל י ע ד
- א . א נ ק ו ר י ו נ
- א . א ר ז י
- ס . ב י ב י
- ש . י . ג ר ו ס
- א . ה ר א ל
- א . ז י ל ב ר ב ר ג
- י . י פ ר ח
- ס . נ ס י מ
- י . נ ח ו ש ת ן
- י . נ ב ו נ
- צ . צ י מ ר מ ן
- י . ר פ א ל
- א . ר ז י א ל - נ א ו ר

סוזמנים:

ח . ל י א ו ר - מ ז כ י ר ה כ נ ס ת
ז . ש ר - ה מ ש נ ה ל י ו ע ץ ה מ ש פ ט י ל מ מ ש ל ה
מ ר ב ר - ז כ ר י - מ ש ר ד ה מ ש פ ט י מ

מ . כ ר פ י - מ ז כ י ר ת ה ו ע ד ה

ר ש מ ה: ט . ק ו ט ל ר

ה מ ש ך ה ב י ר ו ר ב ע נ י ן ה ת ק ר י ת
ב י ן ח ב ר ה כ נ ס ת ד ו ד ל ו י ו ה מ ש ט ר ה
ב ר ח ב ת ה כ נ ס ת .

סדר היום:

== == == == == == == == ==

הי"ר י. ישעיהו-שרעבי: אני פותח את הישיבה.
יש לי מכתב מסייעת המערך המבקשת דיון
סייעתי בחוק המועצה להשכלה גבוהה (תיקון מס' 3) תשל"א-1971.
הדיון יהיה ביום שלישי הבא. אנחנו צריכים להענות לבקש וכן לקבוע את
שיעור הזמן לדיון. אני מציע שעתיים.

החלט: שהדיון בחוק המועצה להשכלה גבוהה
יהיה סייעתי והוקצבו לו שעתיים.

הי"ר י. ישעיהו-שרעבי: אני רוצה להביא לידיעת הועדה מכתב
שקבלתי מיושב-ראש ועדת המשנה בענין
התקדמת של חבר הכנסת דוד לוי. יושב-ראש הועדה חנותב לאמור:
"ועדת המשנה של ועדת הכנסת לבירור פרטי העובדות בתקדמת של חבר הכנסת
דוד לוי עם המשטרה, קיימה ארבע ישיבות. בישיבתה מיום ה' בתמוז
קייבלה את ההחלטות הבאות: 1. הועדה החלטה פה אחד שהיות והועדה
שמעה גירסאות סותרות לגבי פרטי המקרה על ידי חבר הכנסת לוי וקצין
המשטרה שושן, והיות והועדה אינה רואה את עצמה מוסמכת לחקור עדים
לפי הפרוצדורה המשפטית המקובלת, מחליט הועדה להפסיק את עבודתה ולדווח
על הנ"ל לוועדת הכנסת. 2. ברוב דעות, בהסתייגות י"ר הועדה,
חבר-הכנסת אנקוריון, נתקבלה הצעה להמליץ בפני ועדת הכנסת שהקובלנה
של חבר-הכנסת לוי תברר בפני ועדת חקירה מוסמכת".

לפני שאני מוסר את דשות הדיבור לי"ר
ועדת המשנה, אני רוצה להביע את תמיהתי ואפילו את תרעומתי על כך שהועדה
חרגה מסמכות שועדת הכנסת קבעה לה. ועדת הכנסת ביקשה מחמישה חברים
בוועדת המשנה לברר מה קרה ולהביא את הדברים לפני, והיא תדון. היא לא
הסמיכה את הועדה להציע הצעות ולהמליץ המלצות, אפילו לא היתה הועדה מוסמכת
להחליט שהיא מפסיקה את עבודתה, לדעתי. מה שהיא ביררה - ביררה. מה שהיא
ביררה היתה צריכה להביא לוועדת הכנסת. יותר לא היתה לה שום סמכות להמליץ
המלצות והמלצות אלה התפרסמו ברבות, וועדת הכנסת עומדת בפני מצב
בלתי-טביר. אני מתרעם על כך. התרעומת אינה אישית. אני מבקש את
כל חברי הועדה, לא רק היושב-ראש הסתייג, להסתייג מן ההחלטה. אני מבקש
זאת גם מחברים שהצביעו בעדה. אני יכול להבין לרוחם מתוך לחץ הדברים
שהגישו למה שהגיעו, אבל מחובתם היה לשים לב לכך שלא קיבלו על עצמם
למצות את כל הענין. במקום שהועדה כולה תלך לשמוע ולברר מה היה וסי
היה, ביקשנו מכם חברים שיעשו זאת. אבל לא לדון בענין ולהגיע למסקנות
ולהמליץ המלצות שהתפרסמו ברבים.

י. רפאל: אני רוצה להגיב על התרעומת.

הי"ר י. ישעיהו-שרעבי: על מה להגיב? מה יש להגיב על תרעומת?

י. רפאל: יש לי תרעומת עליך שאתה מדבר כך.
לומר דברים כאלה ולא להגיב? הייתי חבר
הועדה, תן לי להגיב.

הי"ר י. ישעיהו-שרעבי: תגיב אחרי שיושב-ראש ועדת המשנה ידבר.

י. רפאל: אם כך, גם את התרעומת צריך היה להשמיע
לאחר שיושב-ראש ועדת המשנה ידבר. אין
יסוד לתרעומת לפני ששמעת את הדברים. קודם צריך היית לשמוע ואחר כך
אם יש לך תרעומת, להביע אותה.

הי"ר י. ישעיהו-שרעבי: על יסוד המכתב של הועדה אני מביע את
תרעומתי. עכשיו נשמע את דברי י"ר הועדה.

א. אנקוריון: כפי שאמרת בראשית דבריך, הועדה הזאת
נקבעה בישיבת ועדת הכנסת לפני שבוע, ביום
ג' שעבר ה-22 בחודש. מלבדי היו בה עוד ארבעה חברים-כנסת, חברי הכנסת
גולן, נבון, נסים ורפאל. במכתב שנכתב על ידי יושב-ראש הועדה
ליושב-ראש הכנסת נכתב: הדיני מתכבד להודיעך כי ועדת הכנסת נחדה
ועדת משנה בת חמישה חברים שתברר פרטי התקדמת עם חבר-הכנסת דוד לוי

ברחבת הכנסת ביום 21 ביוני 1971 ותביא את סמצאיה לוועדת הכנסת.

הוועדה קיימה ארבע ישיבות ועלי לומר שמספר הישיבות בהן שמעה על העובדות הוא אחת. שלושמן הישיבות היו ישיבות או סידוריות או ישיבות של התיעצות חברי הוועדה בינם לבין עצמם. שמענו שתי עדויות חיות. פירוש הדבר מפי האנשים עצמם, והם חבר הכנסת דוד לוי וקצין המשטרה שושן. נוסף לנ"ל, בישיבה השנייה שהיא הישיבה בא הופיעו האנשים, הופיע שר המשטרה עם פמליה, וכן הקציץ שושן. שר המשטרה ביקש להשמיע באזנינו שורת הודעות שנגבו על ידי המשטרה מפי כמה אנשים, ביניהם קצין הכנסת, מפקד משמר הכנסת ואיש משמר הכנסת.

כאן אני רוצה לומר, שעם כל החשיבות שיש להודעות אלה, הוועדה בכללותה פה אחד לא התחשבה לגמרי בהודעות אלה. כאשר הגיעה הוועדה למסקנה שיש עדויות סותרות, הרי שהיא התכוונה לעדויות של שני האנשים האלה, חבר הכנסת דוד לוי וקצין המשטרה שושן, לגבי התקריט עצמה שבה היה מעורב חבר-הכנסת לוי - באותו זמן, לא שחשבו שאין חשיבות להודעות הללו, אבל אפילו היינו מיחסים איזה שהוא ערך לאותן הודעות, היינו צריכים להמשיך לחקור את האנשים האלה ולכן חשבו מלכתחילה שנשמע גם אותן מעדויות חיות. כלומר, החקירה שהמשטרה חקרה יכולה היתה להיות לגיטימית וחשובה, אבל כבר בשלב זה, לאחר ששמענו את שתי העדויות החיות והגענו למסקנה שהן סותרות, חשבו שגם אם נשמע עדויות נוספות לא נהיה במצב שנוכל לומר מי אומר אמת ומי אינו אומר אמת, למי להאמין ולמי לא להאמין. לכן חשבו שאין חכלית בכך שנמכין את החקירה בכיוון זה ואמרנו שנביא את הדברים בפני הוועדה.

בקשר לחלק מן התרעומת של היושב-ראש, אולי היה כאן שימוש בטרימיין טכני לא מוצלח ביותר. הכוונה היתה שאין לנו יותר מה לעשות ועלינו לרווח. הכוונה היתה שבשלב זה אין לנו יותר מה לעשות ואנחנו מדווחים לוועדת הכנסת.

לפני שאקרא בפניכם באופן מלא את הגירסות הסותרות, עלי להקדים ולומר מספר מלים על האינצידנט בכללותו שהיה בשערי הכנסת. ביום ב', 21 ביוני חסמה קבוצת אנשים מתושבי בית שאל, בערך כ-15 איש, גברים, נשים וילדים, את הכביש הגישה לכנסת, בדיוק ליד כניסה לשער פלומבו. הם שכבו על הכביש. היו להם טענות בקשר לבנין שנהרס ביפו על ידי חברת חלמיש ועל גניבת חפצים שלהם מן הניית. העניין נמשך איזה שהוא זמן וגם הוועדה לפניית הציבור טיפלה בעניין.

על חומרת העניין בכללותו, שהם שכבו על הכביש וחסמו ממש את הגישה, יעיד דבר נוסף אחד, שבידי ~~אחד האנשים~~ היה מיכל נפט ששפך ממנו על עצמו, על שוטרים ואנשי המשמר בזמן התקריט. אינני במצב בו אוכל לומר באיזה רגע עשה זאת. אם רק לצורך זה הביאו את מיכל הנפט או לצרכים אחרים, איננו במצב שנוכל להרשות לעצמנו לומר.

מאחר שמשמר הכנסת לא יכול היה להרחיקם והיה הכרח לבצע מעצרים, הודיע על כך קצין הכנסת ליושב-ראש הכנסת. יושב-ראש הכנסת נתן הוראה להזמין משטרה והודיע שהוא מתיר לעצור במקום את הגברים בלבד.

כאן מתחילות העדויות בנוגע לתקריט בה מעורב חבר-הכנסת דוד לוי. אמר לנו חבר הכנסת לוי, שהוא הגיע לכנסת בשעה 15.20-15.30 בערך. לדבריו ראה אשה שוכבת על הכביש ושוטר מושך בשערה. ראה נער כבן 17-18 ששני שוטרים מכים אותו וכן שהשוטרים שרקו איש אחד למכונית המשטרה, לג"פ. לפי מה שסיפר לנו, הוא ניגש לשוטר ושאל אותו כיצד אפשר לנהוג כך בבני אדם. השוטר דחף אותו ואמר לו להסתלק. אז הוציא חבר הכנסת לוי את תעודת חבר הכנסת ואמר שהוא חבר כנסת. אמר זאת לשוטר. הלה לא הגיב ולא שם לב לכך. אז ניגש חבר-הכנסת דוד לוי אן קצין המשטרה, שאחר כך התברר ששמו שושן, והוא אשר פקד על עבודת השוטרים במקום, ואמר לו שהוא חבר כנסת, ושאל גם אותו כיצד אפשר לנהוג כך בבני אדם. לדבריו של חבר הכנסת לוי, השיב לו הקציץ: אז מה אם אתה חבר כנסת? בינתיים ראה חבר-הכנסת לוי שהשוטרים הביאו את הנער בכוח, בשוטר אחד מושך בשערו והשני מכה אותו, וזרקו אותו לג"פ.

א. אנקוריון:

וממשיך חבר-הכנסת לוי ומספר: "אמרתם:
אם אתם נוהגים כך, אתלווה עם העצורים לתחנה כי אינני יודע מה יעשו
להם שם". לדבריו תפש אותו הקצין שושן בכתף ומשך אותו החוצה וראשו
נחבט בדופן הג'יפ. הוא הרגיש שזב דם מראשו. כאשר אנשי המשמר אמרו לו:
זהו חבר כנסת, קצין המשטרה אמר: אז מה אם הוא חבר כנסת?

זהו סיפור המעשה שקרה ביניהם לפי גירסתו של חבר הכנסת לוי.

א. הראל: איך זה הסתיים?

א. אנקוריון: הוא ירד. על כך יש גירסה. הוא אומר שהורידו אותו, והמשטרה אומרת שירד. המשטרה אומרת שהקצין אמר: בנקשה אדוני חבר הכנסת, תואיל לרדת. אני מוכן להוסיף, שאחרי שירד או הורד, הוא ניגש לטלפון והזמין את חבר-הכנסת ארידור, וזה סוף המעשה. חבר-הכנסת ארידור מסר שהוא שאל שוב לשמו של קצין המשטרה, פעמיים לא נענה ובפעם השלישית נאמר לו ששמו שושן. אבל לא על כך דנים.

לעומת זאת עומדת גירסתו של קצין המשטרה שושן. מה מספר הקצין שושן? הוא אומר: המשטרה נתבקשה לבוא לכנסת. האנשים שחטמו את הכביש החלו לדחוף אותו. הוא בדרגת מפקח משנה. הוא ראה בחור נזשא מיכל צהוב עם נפט ששפך על עצמו ועל שוטרים ועל משמר הכנסת. האנשים התפרעו והיכו את השוטרים ואנשי המשמר. עד שאנשיו הצליחו להעלות שלושה מהמפגינים על הכ'יפ. בעת ההתכתשות ניגש חבר הכנסת לוי (אז טרם ידע שהוא חבר כנסת) תפש אותו, את הקצין בחולצתו בחזה קרוב לבטן, וניער אותו. והקצין חשב שהוא אחד המתקהלים שם. הקצין אומר: עמדתי לעצור אותו ונראה היה לי שאצטרך להשתמש בכוח נגדו כי הוא נראה לי תוקפן. מישהו מאחור לחש לי שהוא חבר כנסת. הנחתי לו כי באותו דקע הרחיקוהו אנשים מעלי.

לאחר מכן הוא מוסיף: "יכול להיות שהוא אמר שהוא חבר כנסת. אבל לא לפני שעמדתי להגיב על כך ידי כך שאעצור אותו".

לאחר מכן, סיפור, ראה את חבר הכנסת לוי יושב בג'יפ המשטרה. בג'יפ היו שני שוטרים ושלושה עצורים שהתפרעו באופן גס ביותר. המקום בו ישב חבר-הכנסת לוי היה מיועד לשוטר נוסף. חשתי להשאיר את חבר-הכנסת לוי בניידת שמא יצטרף לפורעים, לכן דרשתי ממני בתוקף לרדת מהג'יפ. אז ידע שהוא חבר כנסת. הקצין הסביר לנו בהרחבה את מבנה הג'יפ. הוא אומר שהיו בג'יפ שלושה אנשים שהיו מתפרעים ואליםים, אחד מהם פעם אחד פעם הסתער על המושב שלפניו. היו שם שני שוטרים. הוא אומר שאינו יכול להוביל שלושה עצורים מתפרעים עם שני שוטרים, ופה יישב חבר כנסת שגם הוא אולי יתפרע. המקום הזה היה דרוש לו להושבת שוטר.

שנים-שלושה אנשי משמר הכנסת שחששו מהתפתחות בין חבר הכנסת לוי לבין הקצין ביקשו מהקצין להתרחק ולהשאיר להם את שיכנוע חבר-הכנסת לוי לרדת מהג'יפ. הוא הסכים לכך. הוא התרחק שנים-שלושה מטר מהמקום. הוא אומר שנמידה שמדובר על מגע ביניהם, זה היה המגע.

לשאלות אמר: גם לאחר שהראה לו חבר הכנסת לוי תעודת-חבר כנסת בג'יפ, הוא ביקש ממנו לרדת. "אמרתם לו: למרות שאתה חבר כנסת אני מבקש ממך לרדת". יהיה הערך והפירוש שכל אחד מאתנו רוצה לתת לדברים, הסתירה היא בכך שחבר הכנסת לוי אומר שהקצין אמר לו: אז מה אם אתה חבר כנסת? ואילו הקצין אומר שאמר לו: למרות שאתה חבר כנסת, אני מבקש ממך לרדת. בנקודה זו היו חילופי דברים בעדות הסותרת.

קצין המשטרה הכחיש בתוקף שמשך אותו כדי להורידו ופגע בו באופן פיזי. לדבריו ראה את חבר הכנסת לוי יורד מהג'יפ באופן חופשי. כאשר נשאל כיצד יכול היה חבר-הכנסת לוי לקבל מכה מהג'יפ, הסביר שלג'יפ יש מוט ברזל נמוך והוא בלי דלת. כאשר

א. אנקורירון:

נכנסים לג'יפ בלי זהירות, מקבלים מכה. "כל אחד מאתנו כאשר נכנס לג'יפ ללא זהירות, מקבל מכה".

קיבלתי מיושב-ראש הכנסת מכתב של דופא הכנסת שבדק את חבר-הכנסת לוי לאחר התקריח, זשם נאמר שבמקום מסויים בראש היתה מכה והיה פצע זב זשם. בכך אין ספק. גם חבר-הכנסת לוי אינו טוען שמישהו נתן לו מכה בראש, שהיכו אותו בראשו. אין ספק שהוא קיבל מכה מהג'יפ. השאלה יכולה היתה להיות, האם קיבל זאת לאחר שנלקח בכוח מהג'יפ או בלי מעשה כלשהו.

אחרי ששמעתם את שני הסיפורים, שתי הגירסאות, של חבר-הכנסת לוי ושל קצין המשטרה, תבינו מדוע אנחנו אמרנו לוועדה, שהיות והועדה שמעה גירסאות סותרות על פרטי קטרה והיות והועדה אינה רואה את עצמה מוסמכת לחקור עדים לפי הפרוצדורה המשפטית המקובלת, מחליטה הועדה להפסיק את עבודתה ולרווח על כך לוועדת הכנסת.

יכולנו לשמוע עוד את קצין הכנסת, את מפקד משמר הכנסת, כמה מאנשי המשמר. אינני יודע בדיוק את מי רצה חבר-הכנסת לוי להביא לצורך השמעת עדות. אבל היינו בדעה שאם איננו יכולים לשמוע עדות בשבועה, ואיננו יכולים לחקור ואין מקום לחקירת שתי וערב, מה יועיל לנו כל זה? חשבנו שעל סמך בירור כזה נצטרך לאחר מכן להודיע למי אנחנו מאמינים ולמי לא. זה לא מתקבל על הדעת. לכן לא מצאנו כל תכלית בענין ואמרנו שאנחנו מביאים את הדברים כמות שהם בפני חברי הועדה.

בשלב זה אני רוצה להסתפק במה שאמרתי. היות והחלק השני של ההחלטה נתקבל ברוב דעות, להמליץ על הקמת ועדת חקירה, גם על כך אני רוצה להעיר, אך כיוון שאני במיעוט, אני מבקש מיושב ראש הועדה שלאחר שחבר מהרוב בוועדה שהחליטה על ההמלצה יאמר מה שיאמר, אצטן לי רשות הדיבור לומר מדוע הסתייגתי מההצעה הזאת.

אוסף שחבר-הכנסת גולן לא היה בישיבה בה נתקבלה ההחלטה הזאת. מתוך ארבעת החברים שהיו, רק אני הסתייגתי.

א. עופר: איזו ועדת חקירה? פוליטית?

י. רפאל: ועדת המשנה שנבחרה על ידי ועדת הכנסת היתה ועדה לקביעת עובדות. הוגשה קובלנה לפני הועדה. היתה תלונה, וכבר אז התדשמה הועדה שהתמונה קשה. ועדת הכנסת לא יכלה לדעת עד כמה רצינית היתה התלונה הזאת, מה הן העובדות, ולכן ביקשה מספר חברים לרכז את הממצאים ואת העובדות ולהציע לה כיצד לנהוג. זה היה התפקיד של ועדת המשנה. ועדת המשנה התכנסה בכמה ישיבות ומיד הוברר לוועדה שאין לה היכולת להגיע לחקר הענין, כי אין לה זכות לחקור עדים, אין לה זכות להשביע עדים, אין לה אפשרות לחקור חקירת שתי וערב, אין לה כל כלים משפטיים פרוצדורליים כיצד להגיע לאמת, אלא היא צריכה לשמוע ולתרושם.

שמענו בעיקר שתי עדויות. אנחנו קוראים לכך גירסאות. גירסה אחת היתה שונה ממשנהו. בינתיים קרה דבר שלדעת לא צריך היה לקרות, כאשר נכפה עלינו שמיעת עדויות מפי קריאה בכתב ואפילו לא יכולנו להתרשם מהעדויות שנמסרו. קצין המשטרה קרא אותן בפנינו. אמנם היו בינינו כאלה שאמרו שאין לכך כל משמעות ואין בזה כל צורך. אבל בכל זאת, למען הכבוד והסדר והיחסים הטובים, קראו את העדויות הללו.

בכל זאת נקראו דברים באזנינו, ואי-אפשר לומר שהם לא השפיעו. אני אומר בשמי הפרטי שמצאתי סתירות בעדויות ועדויות סותרות של אותו אדם שהעיד בפנינו ואותה עדות שהוקראה בפנינו. שתי העדויות האלה לא היו שוות, לא היו זהות. זה עשה רושם מאד קשה.

אינני חושב שכוון עשה יושב-ראש ועדת המשנה כאשר מסר את התמצית. הטוב ביותר היה למסור לחברי-הועדה את התיק

ושהם יקראו זאת בעצמם. מה שיושב-ראש ועדת המשנה מסר, במידה מסויימת נמסר על סמך הטרסטותו, גם כן באופן אינדיבידואלי.

א. אנקוריון: אם לא דייקתי, תקן אותי.

י. רפאל: יש פרוטוקולים וחברי-הועדה יכלו לקרוא. למה להפוך זאת שוב לעדות שמיעה?
הענין הוא ענין חמור. בא חבר כנסת וטוען שלא רק שהוא הודיע מיד שהוא חבר כנסת - ואגב, הקצין הודה שהוא ידע שהוא חבר כנסת - אלא גם הראה את הכרטיס, והשתמשו כלפיו בכוח והורידו אותו בכוח ברחבת הכנסת. אני חושב שיש בזה משום הפרה רצינית....

י. נבון: אתה פוסק כבר הלכה?

מ. ביבי: לא שמענו דבר כזה. לא היה שהורידו אותו בכוח.

י. רפאל: הוא טוען. בא לפנינו חבר כנסת וטעם שהשתמשו כלפיו בכוח גם כאשר הודיע מקודם שהוא חבר כנסת, וברחבת הכנסת. לו הייתה זו ועדת חקירה עם אפשרות להשביע ולחקור עדים, יתכן שהיינו יכולים לכדוק אם זו עדות מדוייקת או לא. לנו לא הייתה אפשרות כזאת, הופיעה בפנינו קובלנה. לקובלנה יש אופי רציני מאד. לפי התיאור הזה, אפילו לא היה מדובר בחבר-כנסת, גם כן המטרה לא צריכה לנהוג כך, וזאת לגבי כל אזרח, אם להסתמך על התיאור הזה. אבל במקרה זה אין הדבר ענינה של ועדת הכנסת. ועדת הכנסת מטפלת בכך משום שהקובלנה הוגשה על ידי חבר כנסת. אינני מדבר על השאלה אם זרקו את האנשים או לא. שמענו גם איך היה היחס לגבי המפגינים. אבל זה לא עניני ברגע זה. אני מדבר על חסינות חברי כנסת.

י. היר"ר י. יטעיהו-טרעבי: מה היא הקובלנה של חבר-הכנסת לוי?

י. רפאל: חבר הכנסת טען לפנינו, ש כאשר ראה שמתנהגים בברוטליות עם האנשים שהם אנשי עירו, ותאר איך זרקו אותם על הג'יפ וסחבו בסערות, הוא רצה ללנות למשטרה את האנשים האלה. הוא עלה על הג'יפ ורצה לנסוע יחד עמם ולראות כיצד ינהגו בהם. הוא גם קצת נוגע בדבר. הוא בן עירם. הוא לא יכול היה להתעלם. חל עליו הדין של "והתעלמת". אלה בני עירו. הוא צריך היה לעשות זאת. אלה בני עירו שהוא מכיר ופתאום מתנהגים כלפיהם כך, אם זה נכון - והוא טוען, זה נכון. אסור היה לו להתעלם מבשרו. הוא צריך היה לעלות וללנות אותם.

נ. אליעד: אנשי המשטרה אינם בני עירו? כאשר מדובר על "מבשרך לא תתעלם", הכוונה לעמו.

י. רפאל: אל תתקן אותי. הוא טוען שראה שהם התנהגו כלפיהם שלא כשורה.

א. עפר: כמה זה שונה אם זה היה משכן הכנסת או סתם בית. יש שוני?

י. רפאל: מלפי חבר הכנסת זה לא שונה.

א. עפר: סחר תהיה הפגנה באיזה מקום, ילכו חברי כנסת ויתנו הוראות למשטרה?

י. רפאל: הוא לא שאל למה השוטרים אינם שומעים להוראותיו. זה ענין אחר. הוא בא ואומר שהיכו אותו. טוען הקצין, ואולי זה נכון, שביקשו ממנו: מר לוי חדר. סימן שגם הקצין הרגיש שאסור לסחוב אותו, אלא שהוא טוען, חבר הכנסת לוי, שסחבו אותו בכוח. הקצין טוען שהוא אמר לחבר-הכנסת לוי לרדת, הוא ירד ונתקל בג'יפ. יש הבדל בין מצב שבאמת הורידו אותו בסחיבה ואז הוא קיבל את המכה, או אמרו לו: בא לרדת, וכשירד נתקל בג'יפ וקיבל מכה. אם זה כמו שהמשטרה טוענת, לא תהיה לי כל תלונה. אם זה כמו שהוא

י. רפאל:

אומר - התלונה נחמדה מאד. והראיה שגם טוענים כפי שהם טוענים. סימן שהגירסה של הסחיבה פסולה גם בעינייהם.

א. הראל: אתה אמרת שסתם אזרח - אותו דבר. מותר לאזרח לומר שהוא רוצה לעלות לג'יפ של המשטרה ולרצות לראות אם לא מכים עצורים?

י. רפאל:

ברגע אני מדבר על חבר בנסת.

א. הראל: אמרת שגם אם היה אזרח. היה אזרח רואה דבר כזה, נכנס לג'יפ, צריך היה הקצין להשאיר אותו או להוריד אותו?

י. רפאל:

אני הייתי רוצה שהמשטרה לא תנהג בברוטליות. הם אינם מאשימים את אותו אזרח שהוא בא באלימות. הם עצמם טוענים שהוא בא להרגיע. קודם כל נהיה מאוחדים בדבר אחד - שאם הקובלנה נכונה, זו קובלנה רצינית.

שנית, הועדה לא יכולה היתה לעשות זאת, ועל כן אומרת: זה נושא לוועדת חקירה. אם אתם רוצים, היא אמרה: התפקיד אינו מתאים לוועדת משנה.

הי"ר י. ישעיהו-שרעבי: מה תעשה ועדת חקירה?

י. רפאל:

ועדה זו שנתמנתה לא היתה לה כל אפשרות לקבוע. היתה חובה להטריד עדים וכדומה. לא רציני לשים לב לחרושת השמועות סביב העניין. ועדת חקירה - שאני אינני אומר ועדת חקירה פרלמנטרית ואיננו אומרים לפי חוק ועדת חקירה יכול להיות שלפי זה. אנחנו לא אומרים איזו ועדה. יכול להיות שלא ועדת חקירה בכלל. אנחנו אומרים שאם לקבוע את העניין, הרי שיש צורך במכשיר עם שיניים, לא ועדה כפי שהיתה. זה כל מה שנאמר בהחלטה. מה המקום לתרעומת?

לפי התרשמותי, הייתי מציע שנחסל את העניין באיזה שהוא מוצא של כבוד. שתהיה הנעת צער על התקרית מצד המשטרה מצד אחד. שייאמר שהמשטרה הוזמנה על ידי יושב-ראש הכנסת. היא לא באה לתם לרחבת הכנסת. זה לטובת המשטרה, מבלי להבנס לשאלה איך המשטרה התנועה בתוך כך נפגע כבודו של חבר כנסת. הוא עצמו אמר, לפי דבריו של קצין הכנסת, שהוא הביט מהצד השני, והקצין אמר שהוא ראה אותו למטה.

י. נבון:

אגב אורחה אתה מכניס העדות ופוסל. אתה עושה מה שאתה רוצה למנוע שיהיה. אם אני אתר את הדברים, איש לא יידע ממני לגירסתו של מי אני מאמין או לא מאמין. אני לא מעורר ספקות ומיני שאלות.

י. רפאל:

אינני מסתיר כלל שאני נוטה להאמין לחבר הכנסת לוי. התרשמותי התרשמות חזקה יותר מהעדות הזאת, אם אתה מדבר על התרשמות.

א. אבקורין: על סמך עדויות שאתה אומר שאינל עדויות?

י. רפאל:

אל תשאל אותי על התרשמות. אינני יודע, לא חקרתי, לא דרשתי. אין לי אפשרות לחקור. לכן אני אומר שצריך לסיים את הדבר במוצא של כבוד. אני מציע שתהיה מצד המשטרה הודעה על התקרית, ומצד ועדת הכנסת גם כן מלה של פיוס ובזה לגמור את העניין.

א. עופר:

ואם בכל זאת הגירסה של הקצין צודקת?

י. נבון:

צער על מה?

י. רפאל:

על התקרית.

אם הוא לא חבר כנסת, הוא אינו בן אדם

א. עפר:

אם כך, צריך חקירה.

י. רפאל:

בבית המשפט עוד לא שמענו שיוציאו פסק
דין בלי בית משפט. לבית המשפט המכשירים

א. עפר:

לחקור דברים.

עכשיו אמרת למי אתה מאמין ולמי לא. לא חקרת,
לא בדקת ולא שמעת עדים.

א. אנקוריון:

אני יכול לומר מה התרשמותי מהעדות.
אני אדם ניטרלי פה, אין לי ענין סיעתי
בכל הענין. אינני חבר סיעתו של חבר הכנסת לוי. יכול להיות שאצי טועה.

י. רפאל:

אני נמציע להקדים ברשות הדיבור על
חברי ועדת המשנה:

צ. ציטרמן:

אם הצעת חבר הכנסת רפאל יכולה לאחד את
הועדה, נדמה לי שצריך לשקול אותה.

ר. ארזי:

אני מציע ליושב-ראש לשאול את חברי הועדה האם הם מוכנים להתאחד על
ההצעה הזאת.

אי-אפשר כך.

א. רזיאל-נאור:

חבר-הכנסת אנקוריון נתן דין וחשבון
מתומצת, הוא שכח להזכיר שני דברים.

י. נחושתן:

אני חושב שמן הראוי שחברי הועדה יידעו אותם. באותו ערב יצא קומוניקט
מטעם הועדה. וזאת על בלנק של הכנסת ומטעם הכנסת. ממנו אפשר להתרשם
האם זו ועדה ניטרלית. הקומוניקט הזה יצא שלא על דעת חברי הועדה,
ובו כתוב: "ועדת המשנה בראשותו של חבר הכנסת א. אנקוריון שנתמנתה על
ידי ועדת הכנסת לברר את פרטי התקרית שקרתה ברחבת הכנסת ב-21 ביוני
1971, בין חבר הכנסת דוד לוי לבין המשטרה שעסקה בהרחקת אנשים מרחבת
הכנסת על ידי שער פלומבו, שהפריעו לכניסת לכנסת, שמעה היום אחרי הצהרים
את חבר הכנסת דוד לוי וכן את הקצין שושן.

כן הוקאו בפני הועדה עדויות שנגבו במשטרה
על התקרית מפי קצין הכנסת, מפקד המשמר של הכנסת, הקצין שושן ועוד.

חברי הועדה (חה"כ י. גולן, י. נבון,
מ. נסים וי. רפאל) וכן שר המשטרה מר שלמה הלל, שאלו שאלות.

שר המשטרה דחה את טענות חבר הכנסת לוי
שהמשטרה פגעה בו והודיע כי הוא שוקל פניה ליו"ר הכנסת באמצעות
היועץ המשפטי של הממשלה על הסרת חסינותו של חבר הכנסת לוי, על מנת להגיש
אישום נגד חבר הכנסת לוי על הפרעה למשטרה בניצוח תפקידה. שר המשטרה
הופיע בישיבה בליווי המפקח הכללי של המשטרה, ניצב דוד עופר,
ניצב משנה רודין וניצב משנה בן-ארי.

הועדה תמשיך בעבודתה מחר ביום ד'

23 ביוני, בשעה 11.00.

זהו הקומוניקט. אני חושב שיש כאן חוסר
הבנה למקרה שלנו. זו לא בעיה של חבר-הכנסת לוי. זה לא ענין אישי. זה
לא ענין שהוא נפגע. הבעיה היא שנפגע חבר כנסת. אף אחד לא תופס זאת?
חבר-הכנסת עופר אומר: מי אמר לו להיות בג'יפ? הבעיה היא שפגעו בחוק
המדינה. ומי? - אלה שמופקדים על שמירתו, אלה שצריכים לבצע את החוק.
הפגיעה בחבר-הכנסת לוי אינה כל כך חשובה. לו הייתה באה המשטרה ואומרת:
טעינו, משכנו אותו בכוח ותוך כדי כך נפגע.

באה המשטרה ואומרת: חבר הכנסת לוי משקר,
לא נגענו בו, זו עלילה. על כך צריך לעשות פשרה? כבוד הכנסת עומד כאן
על סדר היום ומונח על השולחן. ועדת המשנה לא הייתה רוצה להגיע לבירור
הבעיה. זועזוע המשנה לא יכולה לברר שום עובדה. מה היא יכולה לעשות?

י. מחושתן:

היא יכולה לומר רק, שפלרני אמר כך. זה הכל. ועדת הכנסת רוצה לחקור עדים ולהסיק מסקנות, על סמך מה תעשה זאת? היא יכולה לחייב אנשים להופיע בפניה? צריך לצייד ועדה שהיא מעין שיפוטית במכשירים כדי לבצע את המלאכה הזאת.

היור' י. ישעיהו-שרעבי: קח את החוק ותסביר לי על פי איזה סעיף אתה מציע לעשות זאת?

י. נחושתן: על פי סעיף 22 לחוק יסוד: הכנסת שמסמיך את הכנסת למנות ועדת חקירה. לא היה פניה מיושב ראש הכנסת. הוא אמר: יש תלונה כזאת. צריך לומר ליושב-ראש, שאנחנו ממליצים על כך שהכנסת תמנה ועדת חקירה.

היור' י. ישעיהו-שרעבי: לא יושב-ראש הכנסת ביקש שידון בעניין. הנקשה באה מחברי הועדה.

י. נחושתן: לי יש רושם שזה בא כתוצאה מבקשת י' ר הכנסת.

היור' י. ישעיהו-שרעבי: אני התייעצתי עם היושב ראש, והוא אמר שהוא מפליץ שהועדה לא תדון היום בעניין, אלא תבחר בכמה חברים שיבחנו את העניין.

י. נחושתן: אני חושב שכבוד הכנסת מחייב שתהיה ועדת חקירה.

היור' י. ישעיהו-שרעבי: אני מבקש סמך כמשפטן שתאמר לי. אני חייב לדון על סמך איזה דין ולא על סמך מלים.

י. נחושתן: סעיף 22 לחוק יסוד: הכנסת.

חבר הכנסת אנקוריון לא גילה עוד דבר שהוא עשה בתור חבר כנסת ושלא על דעת הועדה. אבל לפני כן אשיב לך מה חמור מזה. בקומונז'קט שיצא בתשע בלילה ופורסם ברדיו ובכל העתונות, אני רואה פגיעה חמורה וחד-צדדית משוועת מצד יושב-ראש ועדת המשנה. מה העניין לציין ששר המשטרה דחה את טענותיו של חבר הכנסת? מה הטעם לציין שהשר אמר שיציע ביטול חסינותו? זו ביטוליות?

היור' י. ישעיהו-שרעבי: הוא בדה זאת? זה היה בוועדה.

י. נחושתן: זה ענינו לפרסם? הועדה לא צריכה לדעת על הפרסומים האלה?

היור' י. ישעיהו-שרעבי: יש פרסומים רבים בעניין זה ואינני יודע מה השוני.

א. רזיאל-נאור: זה פירסום צד אחד ועל בלבן של הכנסת.

י. נחושתן: בא חבר כנסת ומתלונן שהמשטרה פגעה בו. הולכים והופכים אותו לנאשם. האם אין

הכנסת מופקדת על שמירת כבודו?

היור' י. ישעיהו-שרעבי: עד לרגע זה אין בפני תלונה כלשהי של חבר הכנסת דוד לוי. חברים ביקשו לדון. אין תלונה של חבר הכנסת לוי. שאלתי את יושב-ראש ועדת המשנה מה היא התלונה.

י. רפאל: למה נבחרה ועדת משנה?

היור' י. ישעיהו-שרעבי: כדי לדעת מה קרה.

י. נחושתן: באותה ישיבה פתחת ואמרת: אני מציע חמישה חברים. מניין לקחת אותם?

הי"ר י. ישעיהו-שרעבי:
אמרת שאיננו יכולים בשלב זה וברגע זה לדרון בענין, אפילו לא לשמוע פרטים. נבקש מחמישה חברים שיבררו מה קרה ויביאו את הדברים בפנינו ויגידו אם לדרון ועל מה לדרון. עדיין לא זזתי מאותה נקודה. אני רוצה לדעת על מה דברים. אין בפנינו תלונה מוטמכת לא של יושב-ראש הכנסת ולא של חבר-הכנסת לוי. חברים עוררו את הענין.

י. נחושטן:
באותו יום, קצת יותר מוקדם, הופיע סכתב שמתמר להיות סכתב שכתב חבר-הכנסת לוי אל יושב-ראש הכנסת, בניסוחו של חבר-הכנסת אנקוריון בנוסח הבא:
"לאחר שהוברר לי כי משטרת ישראל הוזמנה אתמול לרחבת הכנסת על ידי קצין הכנסת שפעל לפי הוראות מאת יושב-ראש הכנסת, וכן לאחר ששמעתי את כל נסיבות התקרית שבהן פעלה המשטרה, הנני מתכבד להודיע לך שהנני מבטל את קובלנתי בפני יושב-ראש הכנסת על התנהגות המשטרה". המכתב נכתב על ידי חבר הכנסת אנקוריון, והוא הציג לחבר-הכנסת לוי לחתום עליו, וזאת לאד ששה המשטרה אמר לנו: אני שוקל אפשרות לבקש את הסרת חסינותו של חבר-הכנסת לוי על זה שהפריע למשטרת ישראל לבצע תפקידה.

זה תפקידו של יושב-ראש ועדת משנה שמונתה לברר עובדה ולהביא אותה לפני ועדת הכנסת? אני חושב שיושב-ראש ועדת המשנה שמונתה לברר עובדות ולהביא לוועדת הכנסת צריך היה להתייעץ עם חברי הוועדה לפני שהוא נוקט ביוזמה כזאת. במכתב הזה עושים מחבר-כנסת חוכא ואיטלולא. הוא באילו קודם חשב שבמשטרה פולשת, אבל לאחר שהוברר לו שהיא פעלה לביצוע תפקידה, הוא מבקש סליחה ומבטל את הקובלנה...

אני חושב שאנחנו כדרתים את הענף שעליו שעליו אנחנו יושבים. כנולד הכנסת מונח על השולחן הזה, ולחברי הכנסת אסור לעבור על כך לסדר היום. צריך לסנות ועת חקירה. זו חמור מאד. מה זאת אומרת ששר המשטרה יאמר שייסרו את חסינותו של חבר כנסת, על זה שהיכו אותו? לו המשטרה הייתה אומרת שהפגיעה הייתה בטעות...

הי"ר י. ישעיהו-שרעבי:
אתה קובע עובדות. על ידי סלים של קביעת עובדות, מצטברות עובדות.

א. אנקוריון:
אפילו חבר-כנסת לוי לא אמר זאת.

י. נחושטן:
המשטרה אמרה שלא נגעו בו. כאשר אמרו לחבר הכנסת לוי שיירד מהג'יפ, הוא תקע את ראשו בג'יפ? כך זה קרה? חברי הכנסת צריכים לדעת באיזו מידה ההתנהגות של חבר-הכנסת אנקוריון על סמך התרשמותו הייתה כנה. מי הולך לפרסם קומוניקט כזה כאשר הוועדה רק התאסלה לעבוד?

א. עופר:
לא הייתי בזמן התקרית, אבל עברתי לפני כן. הסדרנים אמרו לי לנסוע מסביב. ראיתי את המשטרה בפעולתה. זה לא נעים. זה תמיד לא נעים כאשר המשטרה צריכה להשתמש בכוח נגד איזה שהוא אזרח. הם אינם עושים זאת בחפץ לב. בתשעים ותשעה מקרים מתוך מאה, כאשר המשטרה מתבקשת להתערב בכוח, היא מתחמקת מכך. המשטרה אינה ממהרת להשתמש בכוח, וזאת אני אומר מתוך נסיון שאני מכיר. גם כאשר תובעים מהם ולפי החוק הם צריכים לעשות זאת, גם אז אין הם ממהרים לעשות את הדבר...

אני ראיתי שסוחבים בחור שהתנפל על שוטרים. ברור שכאשר אתה נכנס באמצע, זו אינה שיחה בוועדת הכנסת. במקרה כזה לא מבררים דברים. לגבי שום אזרח, וגם לא לחבר כנסת, אין זה הרגע המתאים להכנס באמצע. אני יכול לצלצל לקצין משטרה ולדבר איתו. כאשר מכבי אש עוסקים בכיבוי דליקה, גם כן לא מתערבים, כאשר המשטרה עובדת, או כאשר עובדים פועלים בכביש, לא מתחילים לשאול למה ומדוע. לפעמים פותחים ראש. בכל משטרה פותחים ראש לפעמים. אם תתנו למשטרה הוראה שאסור לפתוח ראש, אין משטרה בעולם. אינני יודע מה קרה. אני לא יודע איזו חסינות הופרה? קראתי על תקרית שהיתה עם חבר הכנסת חסין כאשר ערכו חיפוש בגופו ובניירותיו. איש לא עצר את חבר-הכנסת לוי. איש לא חיפש בניירותיו. לא פגעו בחסינותו. חברים אומרים שלחבר-כנסת יש זכות ערפול על אזרח. אם יתערב אזרח ויבקש דו"ח מהמשטרה, אתה חושב

שהיא תעשה זאת? משום מה נדמה שלחבר כנסת יש זכות עדיפות במשכן הכנסת. על מה זה מבוסס? אם מישהו ישאל אותי אם חבר כנסת צריך לברר כאשר המשטרה מרחיקה אנשים, לא הייתי מיעץ לאף אחד לעשות זאת. קודם כל הוא חייב לעצמו צרות.

י. רפאל: היו מקרים של הפגנות ותרי-כנסת התערבו.

א. עופר: בזמן שהמשטרה פעלה? הוא יכול לפנות לקצין משטרה שעומד בצד, לא כאשר שוטר

סוחב אדם.

י. נבון: את חבר הכנסת אבנרי גררו על הכביש.

א. עפר: לא כאשר שוטר נמצא בפעולה. כאשר המשטרה מתבקשת לפנות פולשים לדירות גם אז היא מאיימת בכוח, אבל משתדלים להסתדר בלי זה. אבל אם לא תהיה ברירה, לא יוציאו זוג צעיר בכוח מדירה? וכאשר משתמשים בכוח, יש תוצאות.

לפני שלושה שבועות הייתי בפריז, ושם גם כן כותבים על המשטרה שהיא ברוטלית וכן הלאה. הייתה שם הפגנה ברובע הלטיני והוחלט להשתמש כלפיה בנימוס. במשך שעות הרסו את הרובע והמשטרה השתמשה ב"נימוס". למעשה לא הייתה משטרה. לאחר מכן חקרו מה קרה. זה יכול לקרות גם אצלנו, כאשר קצין הכנסת ירצה שהיושב-ראש יעמין משטרה. והשוטר ירצה לראות קודם לכן את ההזמנה בכתב, ואם במקרה יושב ראש הכנסת לא ימצא, סגן יושב-ראש כנסת לא יוכל לעשות זאת, כי קצין המשטרה ירצה לראות קודם לכן את הסמכת יושב-ראש הכנסת את סגן יו"ר הכנסת להזמין משטרה. לזה רוצים להגיע? הזמנת המשטרה הייתה כחוק. אם לא - להבא ידקדקו אתנו בעניין, ויכול להיות שבאמת יעלו באש את השערים, והמשטרה תברר ברר היטב אם אמנם הזמנה כחוק או לא כחוק.

השוטר הוא גן בן אדם ויש לו משפחה. אי-אפשר לעלוב בשוטרים. לא עומדים בתור להכנס למשטרה. השטר ממלא תפקיד ותפקיד לא נעים.

דבר אחד ברור לי, שחבר-הכנסת לוי לא צריך היה להימצא שם. אני לא הייתי מסכים להכנס לוועדה כזאת. אין לוועדה מה לעשות. ברור שיבואו בעדויות סותרות ואין לנו מכשירים לבדוק זאת.

י. נבון: תגיד מלה טובה על הוועדה שידעה מתי להפסיק.

י. רפאל: על כך היושב-ראש מחרעם.

היו"ר י. שעיהו-שרעבי: בנקודה זו אני חוזר בי. אני חושב שהוועדה עשתה נכון שהפסיקה. החדלנות היא על ההמלצה שהיתה חריגה מסמכות.

א. עפר: אם חוצים שחבר-הכנסת לוי יסתדר עם המשטרה, יש לזכור שהמשטרה לא באה לפגוע בחבר הכנסת. יש גירסאות שונות על מה שקרה. חבר הכנסת לוי יכול, כמו כל אזרח, להתלונן על המשטרה. אם רוצים לדעת מה הן באמת העובדות, הרי זה רק בדרך משפטית, על ידי השבעת עדים וחקירתם. אני אפילו לא יודע את הטכניקה של חקירת עדים. זה עניין לאנשי מקצוע. ועדת חקירה לפי סעיף 22 היא ועדת חקירה פוליטית. יש חוק ועדות חקירה של הממשלה, כאשר הממשלה צריכה למנות ועדת חקירה. איננו ממשלה. בינתיים מינו שתי ועדות חקירה בעניין זה, האחת לעניין שריפת "אל-אקצה" והשני בעניין הספורט, שזה דבר מסורבל ומסובך.

א. רוזיאל-נאור: ולענן ג'למי?

י. נבון: זה היה לפני החוק.

א. עופר:

זו היתה ועדת חקירה מסוג אחר.
קבענו לעצמנו דפוסים, שכל מה שאפשר
לכרר באמצעות בתי המשפט, יש לכרר שם. ואז אין צורך להסיר חסינותו
של חבר-הכנסת לוי. הוא יכול להגיש תלונה פרטית או שיפנה ליועץ המשפטי
למסלה. הוא יפרט במה הקצין עבר עבירה כלפיו, הן כחבר כנסת והן כאזרח.
הדרך הזאת פתוחה לפניו. הוא יכול להשתמש בה.

אינני מציע להקים ועדת חקירה על יסוד
ג'למי, כי זו ועדת חקירה פוליטית. אני משוכנע שהדעות תחלקו שם לפי
חתך פוליטי. אין לנו חברים בלתי-מפלגתיים.

ועדת המשנה לא יכלה להגיע לעובדות.
אנחנו לא יכולים להגיע לעובדות. חבר הכנסת לוי יכול לפנות לבית המשפט.
אינני חושב שהענין מגיע לדרגת חסינות כזאת שיש צורך להקים ועדה לפי
חוק ועדות החקירה. יש למצות את התהליכים הקיימים.

הי"ר י. ישעיהו-שרעבי: אודיע לכם על מועד המסך הדיון.

(הישיבה ננעלה בשעה 10.00)